

[Første næstformand]

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 10:

Forslag til lov om ophævelse af lov om salg af frugt og gartneriprodukter ved frivillig offentlig auktion.

(Fremsat 3/10 84. Første behandling 10/10 84. Betænkning 21/11 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets tekst og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslagets tekst
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 17:

Forslag til lov om tilskud til strukturprojekter inden for jordbruget.

(Fremsat 3/10 84. Første behandling 10/10 84. Betænkning 21/11 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-9 samt § 10, der ved en trykfejl var opført som § 13,
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 52:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab A/S m.v.

(Fremsat 7/11 84. Første behandling 14/11 84. Betænkning 22/11 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6 og 7 opførte sager, nemlig:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 53:

Forslag til lov om etablering af et selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland.

(Fremsat 7/11 84. Første behandling 14/11 84. Betænkning 22/11 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni A/S (Arctic Mining Company Ltd.).

(Fremsat 7/11 84. Første behandling 14/11 84. Betænkning 22/11 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer og spørgsmålet om deres overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Preben Lange (S):

Lige ankomsten her til Danmark fra Grønlands landstings efterårssamling er det mig en glæde at kunne give et frisk bidrag til debatten fra Grønland. De spørgsmål, vi skal debattere her i folketinget i dag, er omgivet af stor interesse i Grønland, ikke blot i landstinget, men også i alle befolkningskredse.

Interessen i Grønland drejer sig dog ikke kun om selskabsdannelser osv., men også og ikke mindst om politiske holdninger til Grønlands fremtid, dvs. vores muligheder for at skabe en mere bæredygtig økonomi, som på længere sigt kan gøre os mere uafhængige af tilskud udefra.

Under debatten i landstinget har jeg erfaret, at der er bred enighed i tinget om at drøfte forholdet til vores undergrund med den til enhver tid siddende danske regering. Landstingets behandling af sagen om olieeffterforskning i Jameson Land vedrørte også landstingets lovgivning, bl.a. vedtagelsen af en parallel lovgivning om dannelsen af det dansk-grønlandske fællesselskab.

Det er i denne forbindelse væsentligt at pege på, at landsstyret efter bemyndigelse fra landstinget ville meddele ministeren for Grønland, at landsstyret på et passende tidspunkt ønsker at videreføre drøftelserne om følgende dele af den grønlandske råstofordning.

For det første ejendomsretten til Grønlands undergrund, for det andet indtægtsfordelingsprincippet for offentlige indtægter fra råstofaktiviteter og for det tredje råstofforvaltningens placering.

Hvad angår det lovforslag, der nu foreligger for folketinget, kan jeg udtale min støtte til alle de tre sammenhængende forslag. Det vigtigste er naturligvis dannelsen af det nye dansk-grønlandske fællesselskab. Det vigtige er her, at det ved aktiekapitalens fordeling – parterne indskyder jo hver sin halvdel – understreges, at der er tale om et samarbejde på lige fod mellem staten og hjemmestyret. Det

vil sige, at man også her fra begge sider vedkender sig paritetsprincippet i råstofordningen.

I denne forbindelse vil jeg gerne gøre folketinget opmærksomt på, at netop det forhold, at hjemmestyret og staten investerer lige meget i det nye selskab, for os i Grønland betyder, at vi nu står som aktionærer på lige fod. Det er nyt i forhold til det hidtidige grundlag for indtægtsfordelingsprincippet udformning. Dette forhold vil derfor indgå i landsstyrets forhandlinger med regeringen om indtægternes fordeling mellem Danmark og Grønland.

Hvad angår de andre indstillinger fra landstingets side, er det overladt landsstyret at overveje, i hvilken form og ikke mindst på hvilket tidspunkt drøftelserne skal fortsætte. Vi er enige med siumuts ordfører i landstinget, der sagde, at drøftelserne herom må ske uden store armbevægelser, men i en atmosfære som den, der har kendetegnet diskussionerne imellem de grønlandske og de danske myndigheder siden hjemmestyrets indførelse, nemlig i en venskabelig atmosfære.

Som jeg sagde til at begynde med, er jeg lige ankommen fra Grønland efter deltagelse i landstingets efterårssamling. Af samme grund har jeg ikke været i stand til at deltage i førstebehandlingen af nærværende lovforslag, men ved gennemlæsningen af folketingetsreferater fra førstebehandlingen har jeg bemærket, at visse ordførere så at sige nok en gang har ageret med løftet pegefingre og i bedste gammelkendte koloniimperialistiske stil sat spørgsmålstejn ved, hvorvidt disse »grønlændere« nu ved, hvad de gør i denne sag.

Jeg skal ikke gå ind i diskussionen på dette niveau her fra talerstolen. Imidlertid vil jeg ikke undlade at kommentere denne side af debatten. Derfor beder jeg formanden om lov til at citere en af forfatteren Soyas aforismer. Den siger:

»Jeg ved egentlig ikke, om det er af taktiske grunde eller bare af dumhed, at vi mennesker så ofte undervurderer hinanden.«

Steenholdt (Grønl.):

Jeg skal gøre nogle bemærkninger om forslag til lov om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab A/S og lov om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni A/S. Lovgiv-

[Steenholdt]

ningen om kulbrintekoncessioner i Jameson Land har jeg fra partiet atassut ingen indvendinger mod, men jeg har dog et par bemærkninger.

Jeg betragter det som noget positivt, at de yderst fordelagtige betingelser, Nordisk Mineselskab har haft i Østgrønland, omsider kan gøres til genstand for forhandlinger, hvis hovedminerale i dette område skal udnyttes. De økonomiske dispositioner i forbindelse med lovens ophævelse finder jeg fornuftige og gode.

Under åbningsdebatten her i folketinget har jeg kritiseret selskabets forurenende efterladenskaber, ikke mindst ved Kong Oscars Fjord. Hermed tænker jeg på den største forureningskilde i hele Grønland. Selskabet skylder os at gøre den ren. Jeg er ikke tilfreds med, hvad der står i bemærkningerne om en rimelig grad af oprydning og fjernelse af affald m.m.

I den forbindelse lovede Grønlandsministeren mig at gøre noget ved den forurening. Jeg vil gerne spørge, hvilke skridt Grønlandsministeren har taget siden åbningsdebatten her i folketinget.

Jeg ønsker at blive løbende orienteret, specielt med hensyn til det kraftigt forurenende blyaffald i Mestersvig.

Med disse bemærkninger kan jeg tilslutte mig forslaget.

Hvad angår forslag til lov om etablering af et selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland, mener jeg, at forslaget tager hensyn til den grønlandske undergrunds specielle tilhørsforhold. Jeg synes, en aktiekapital på 25 pct. ud fra de givne retningslinjer er meget fordelagtig, idet vi ikke selv skal betale for efterforskningsaktiviteterne. Det vil sige, at vi ikke lider noget tab, hvis der ikke findes olie. Den ny forhandlingsrunde, hvis der findes olie i større mængder, giver os grønlændere mulighed for at tegne en anselig og rimelig andel af aktiekapitalen i et produktionsselskab.

Vi vil også gerne have, at befolkningen i Grønland får mulighed for at tegne aktier, hvis aktiekapitalen skal øges. Den skitserede form for samarbejde mellem Grønland, Danmark og Arco finder jeg fornuftig og fremsynet.

Dohrmann (FP):

For nogle dage siden forelå der en udtalelse fra Grønlandsministeren, hvorefter han påtænkte at nedlægge Grønlandsministeriet inden 1990, var det vist. I lovforslag nr. L 53 står, at aktiekapitalen, der ved selskabets stiftelse skal udgøre 25 mill. kr., tegnes og indehaves af staten ved Grønlandsministeren og Grønlands hjemmestyre. Jeg vil gerne spørge Grønlandsministeren, hvad han har tænkt sig at gøre med den danske stats andel af aktiekapitalen, når Grønlandsministeriet nedlægges.

Derudover vil jeg gerne spørge hr. Preben Lange, som jo kommer fra det største parti i Grønland, om han ikke synes, det ville være væsentligt, at man fik spørgsmålet om ejendomsretten til undergrunden i Grønland afklaret, inden man starter de aktiviteter, man påtænker. Der blev sagt ved første behandling – og det har hr. Preben Lange sikkert også set – at i hvert fald jeg anser det for særdeles uheldigt, at man skal til at diskutere det spørgsmål, efter at man er gået i gang med en efterforskning og måske har fundet nogle forskellige ting. Jeg vil gerne høre, hvad det største parti i Grønland mener om den fordelingsnøgle.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Jeg vil lige svare hr. Dohrmann på hans direkte spørgsmål til mig, om spørgsmålet vedrørende ejendomsretten skal afklares, inden vi går i gang med de forskellige aftaler. Vi mener, at den politik, der føres mellem hjemmestyrets myndigheder og den danske regering, har været tilfredsstillende, og vi er heller ikke bange for, at der sættes sådan en debat i gang mellem den grønlandske og den danske regering, men at føre Grønlandspolitik fra denne talerstol har ikke længere nogen relevans efter hjemmestyrets indførelse. Fra da af er det sådan, at Grønlandspolitikken føres og udformes af grønlandske politiske organer i selve Grønland, i nødvendigt omfang i venskabelig dialog med de danske myndigheder.

Derfor må det være sådan, at folketingets debat i de sager, vi har til behandling i dag, i princippet må indskrænke sig til den del af sagen, som direkte vedrører folketinget og dermed Danmarks interesser i forslagene.

[Preben Lange]

Jeg vil med disse bemærkninger henlede tingets og dermed også hr. Dohrmanns opmærksomhed på den kendsgerning, at vi fra Grønlands landsting aldrig indlader os på at belære folketinget om, hvordan problemerne i Danmark bør løses; det ved folketinget bedre end landstinget. Men når dette er sagt, går jeg ud fra som givet, at den tankegang er gensidig.

Albrechtsen (VS):

Under førstebehandlingen blev der rejst nogle spørgsmål, og nogle af disse spørgsmål er blevet besvaret, i hvert fald delvis, især vedrørende de økonomiske konsekvenser, hvor der foreligger et svar, der bl.a. henviser til, at hensigten med det nævnte indtægtsfordelingsprincip bl.a. har været at fastslå, at offentlige indtægter fra råstofvirksomhed i Grønland primært skal anvendes til at erstatte de hidtidige årlige kapitaloverførsler fra Danmark til Grønland, og der henvises til spørgsmålet om at gøre hjemmestyret uafhængigt af statslige tilskud til overtagne sagsområder.

VS må fastholde den opfattelse, at det, der er tale om her, først og fremmest er, at man hermed får et instrument til statslige danske besparelser, uden at vi er klar over, hvad det kan trække os ind i af miljøproblemer o.lign. Jeg må også fastholde, at VS og de øvrige folketingsmedlemmer har et ansvar for disse ting, fordi dette område fortsat fastholdes som et dansk lovgivningsanliggende. Det medansvar må jeg påtage mig og vedblive at påtage mig, og jeg kan fortsat ikke se, at der ligger andet i det materiale, der foreligger her, end det, vi diskuterede ved første behandling, nemlig at man her åbner for noget, som både økonomisk og miljømæssigt er uforsvarligt.

Det synspunkt kan vi ikke fravige på baggrund af det, der foreligger fra udvalget, og jeg synes, vi i enhver henseende er berettigede til at forfægte dette synspunkt, så længe den danske stat sætter sine egne betingelser for dette område og ikke overlader den fulde ejendomsret og den fulde miljøadministrati-on af det til hjemmestyret.

Jeg skal gerne ophøre med at rette nogen kritik, i det øjeblik såvel ejendomsretten som den fulde miljøkontrol er overdraget til hjemmestyret, men indtil det er sket, har jeg

et ansvar for de ulykker, der desværre ser ud til at komme til at ske deroppe, og det medansvar må jeg påtage mig. Jeg kan ikke acceptere, hvis der i den anledning skal rettes en kritik imod mig og andre ordførere for, at vi dermed blander os i noget, som vi ikke burde blande os i. Sagen er, at den danske stat blander sig i det, den danske stat sætter betingelserne for det, og derfor må alle folketingsmedlemmer og alle partier i Danmark også gå ind i det ved at påtage sig ansvaret.

Det vil jeg gerne understrege, fordi der har været en del misforståelser med hensyn til, hvorfor vi blandede os i det. De misforståelser synes jeg skulle ryddes af vejen.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Jeg synes ikke, det svar, hr. Preben Lange gav, var særlig klart. I den hjemmestyrelov, vi vedtog, er indeholdt en aftale om, at ejendomsretten til værdierne i undergrunden skal fordeles i forholdet 50:50.

Jeg vil gerne spørge hr. Preben Lange direkte, om hr. Preben Lange og dermed siu-mut kan tilslutte sig den fordelingsnøgle, som blev aftalt i forbindelse med vedtagelse af hjemmestyrelovene, eller hr. Preben Lange mener – det var lidt uklart for mig – at det er noget, folketinget ikke skal blande sig i. Er det sådan, det skal forstås? For hvis det er det, der menes, vil jeg sige, at det i allerhøjeste grad er noget, der vedrører folketinget, al den stund den danske stat og dermed de danske skatteborgere sender over 2 mia kr. til Grønland hvert år.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Jeg sagde under den første runde, at landsstyret er bemyndiget af landstinget til at starte en dialog mellem landsstyret og den danske regering om for det første ejendomsretten til Grønlands undergrund, for det andet indtægtsfordelingsprincippet for offentlige indtægter fra råstofaktiviteter og for det tredje råstofforvaltningens placering. Jeg ser meget optimistisk på den dialog, der skal sættes i gang, for de erfaringer, vi har haft siden hjemmestyrets indførelse, er, at atmosfæren mellem de grønlandske og de danske myndigheder altid har været god. Derfor er

[Preben Lange]

jeg ikke bange for at sige, at jeg er fuldstændig enig i den aftale, man har lavet om råstofforvaltningen. Siumut har været med lige fra starten, og siumut sidder i formandskabet. Derfor kan jeg ikke sige her fra talerstolen, at jeg er imod mit partis målsætning og arbejde.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Med formandens tilladelse vil jeg gerne starte med at glæde mig over, at det grønlandske landsstyre er til stede under denne debat. Derefter vil jeg gerne sige til hr. Dohrmann, at han også undtagelsesvis gør mig glad, når han taler om Grønlands politik. Normalt har hr. Dohrmanns og regeringens Grønlandspolitik intet med hinanden at gøre. Det, der gør mig glad denne gang, er, at hr. Dohrmann nævnte nedlæggelsen af Grønlandsministeriet, og det giver mig mulighed for at sige, at det naturligvis er en Grønlandsministers fornemste opgave at arbejde på at gøre sig selv arbejdsløs, og at jeg dertil har knyttet, at det tidligere har været min overbevisning, at Grønlandsministeriet ville eksistere ind i næste årtusinde, og at det var knyttet til, at man havde en plan om, at det, vi kalder resten af KGH, dvs. KGHs forsyningstjeneste, KGHs en gros- og detailhandel plus KGHs transportsektor, først skulle overgå til Grønlands ansvarsområde i 1995. Hvis det imidlertid lykkes, som vi håber, at overføre det område allerede i 1986, forestiller jeg mig tilsvarende, at Grønlandsministeriets endelige afvikling vil rykke frem. Derfor er det nok meget rimeligt at nævne et årstal som 1990, men samtidig meget stærkt at føje til, at det ikke betyder, at vi ikke fortsat har ansvaret for store dele af Grønlandsadministrationen, idet vi har både GTO, Grønlands Geologiske Undersøgelse og Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser, men det er nok korrekt, at denne regering holder så længe – det er vist alle overbeviste om – at jeg bliver den sidste heltidsgrønlandsminister.

Til hr. Albrechtsen vil jeg ikke sige meget, for vi havde jo en lang debat under førstebehandlingen. Jeg skal bare konstatere, at hr. Albrechtsen stadig væk har, hvad jeg tillod mig at kalde »de nykolonialistiske synspunkter«, nemlig at hr. Albrechtsen udmærket ved, hvordan grønlænderne burde opføre sig. For mig er der deri en meget stærk nedvur-

dering af den behandling, der er foretaget dels i Grønlands ländsting, dels i fællesrådet og dels i det, der hedder undergrundsudvalget, hvor man i meget lang tid har arbejdet med disse miljøproblemer, som var det, hr. Albrechtsen var mest inde på. Det undrer mig lidt, at hr. Albrechtsen nu gør sig til dommer over det seriøse arbejde, der har været gjort igennem meget lang tid.

Ikke desto mindre har hr. Albrechtsen selvfølgelig ret i, at alle spørgsmål kan diskuteres her i folketinget, og at folketinget stadig væk har et ansvar, men for mig er hr. Albrechtsens holdning altså en klart nykolonialistisk holdning.

Må jeg så til hr. Preben Lange sige, at jeg var glad for at få de friske meldinger fra landstinget om de meget positive holdninger, der var. Når hr. Preben Lange rejser diskussionen om ejendomsretten, indtægtsfordelingen og råstofforvaltningens placering, vil jeg gerne give det tilsagn, at det kan drøftes videre i fællesrådet, som er det fælles organ imellem den danske og den grønlandske administration med hensyn til råstofforvaltningen. Kan man dér blive enige om en indstilling til Grønlands landsstyre og til Grønlandsministeren, vil vi på det tidspunkt tage det op.

Jeg er specielt glad for, at hr. Preben Lange citerede landsstyreformand Jonathan Motzfeldts ord om, at disse diskussioner skal foregå uden de store armbevægelser og i en venskabelig atmosfære. Det er jeg også indstillet på.

Jeg har et par oplysninger til hr. Steenholdt. Hr. Steenholdt nævnte Kong Oskars Fjord, som også blev nævnt under førstebehandlingen. Vi har i Grønlandsministeriet – effektive som altid – naturligvis allerede sat tingene i gang. Vi har bedt Grønlands Fiskeri- og Miljøundersøgelser og Grønlands tekniske Organisation om en nyvurdering af de miljømæssige problemer, der er i Mestersvig omkring den tidligere blymine. Men vi har gjort mere end det – vi har også bevillingsmæssigt afsat et ganske stort beløb til yderligere undersøgelser af det. Det vil sige, at vi helt klart arbejder ud fra det tilsagn, som jeg gav ved vores behandling her sidst.

Så nævner hr. Steenholdt spørgsmålet, om det er muligt for grønlændere at købe sig en andel i aktieselskabet ved en eventuel kapitaludvidelse. Om det må jeg sige, at jeg

[Ministeren for Grønland]

umiddelbart er lidt betænkelig, fordi det jo drejer sig om en paritet imellem den grønlandske og den danske administration og politiske ledelse, og at det i alt fald først og fremmest er noget, der må vurderes sammen med landsstyret.

Må jeg slutte dette indlæg med at sige tak for den positive behandling, forslaget har fået, og med to citater, der bliver en kommentar også til det, som jeg gætter på hr. Albrechtsen vil gå op og sige, når jeg nu er færdig. Det ene er et citat fra landsstyreformand Jonathan Motzfeldt, som netop udtaler sig den 11. november om hele dette lovkompleks og olieeftersforskningen, og jeg citerer det altså med særligt henblik på hr. Albrechtsen. Landsstyreformand Jonathan Motzfeldt, som samtidig er formand for fællesrådet, siger:

»Der har tidligere været stor skepsis over for olieeftersforskning blandt os grønlandere. Når et så stort flertal i landstinget i dag er positivt, så hænger det uløseligt sammen med, at vi via hjemmestyreordningen også har fået afgørende indflydelse på vilkårene for en olieeftersforskning. Vi har haft mulighed for at sikre os, at både de økonomiske og de miljømæssige aspekter er i harmoni med vore ønsker om at udvikle vort land.

Det er på denne baggrund, man skal forstå vores beslutning, og det har altid været vort håb, at Grønland ikke i al evighed skal være afhængigt af kapitaloverførsler fra Danmark. Vi føler, vi har et ansvar over for vores egen fremtid og over for Danmark og de danske skatteydere. Med den foreliggende koncession har disse ansvar kunnet forenes, og det er jeg meget glad for.«

Så langt fællesrådets formands og landsstyreformandens ord og dermed en kommentar til hr. Albrechtsen.

Jeg skal slutte mit indlæg med at sige, at jeg netop på baggrund af hr. Albrechtsens og hr. Dohrmanns indlæg godt forstod hr. Preben Langes lille aforisme, hvor han spørger, om det er af taktiske grunde eller det er af dumhed, at vi undervurderer hinanden.

Albrechtsen (VS):

Der er ganske mange ting, der stilles på hovedet i denne debat. Der tales om nykolonialisme osv., og man siger, at jeg har blandet mig i, hvad det grønlandske hjemmestyre

skulle mene. Nej, det har jeg overhovedet ikke på noget tidspunkt blandet mig i. Det, jeg har blandet mig i, er, hvad den danske stat skal mene, og hvad den danske stat skal gøre, og især hvad den danske stat ikke skal gøre. Når Grønlandsministeren har sit forslag til, hvad den danske stat skulle gøre, kan jeg vel også her i folketinget tillade mig at give udtryk for mit syn på, hvad den danske stat skulle gøre.

Efter min opfattelse skal den danske stat ikke bane vejen for neokolonialismen ved at åbne for de multinationale selskabers udnyttelse af ressourcerne i Østgrønland på betingelser, som en dag kommer til at se uacceptable ud. Det er et klassisk eksempel på kolonialisme, at en statsmagt bruger sine rettigheder til at åbne vejen for en resourceudnyttelse, som sker på bekostning af det lokale miljø, og som det endda ikke ser ud til at Grønland er sikret nogen som helst økonomisk gevinst af. Det er ikke sikret på nogen som helst måde. Det er det, jeg forstår ved nykolonialisme.

Hvis Grønlands hjemmestyre agter at af finde sig med noget sådant, vil jeg ikke blande mig i det. Det er naturligvis i enhver henseende Grønlands hjemmestyres egen sag at tage stilling hertil, men jeg vil ikke påtage mig det medansvar, jeg har for, hvad den danske stat går og laver i så henseende. Jeg vil på samme måde fastholde min ret til at deltage i debatten om, hvorvidt canadierne skulle have lov til at lave dette projekt med transporten med de store skibe deroppe, som kunne have fået særdeles ødelæggende konsekvenser, ligesom dette kan få det, og jeg vil f.eks. også fastholde min ret til at kritisere, hvis Sovjetunionen fisker for mange hvaler i de arktiske områder, eller hvad der ellers kan være tale om.

Jeg har ikke blandet mig i, hvad hjemmestyret skal mene eller foretage sig, men jeg vil i høj grad fastholde, at jeg har ikke alene ret, men også pligt til at blande mig i, hvad den danske stat baner vejen for på de pågældende områder, især når den danske stat påtager sig at fastlægge reglerne for andre landes levevilkår, økonomi og miljø.

Dohrmann (FP):

Jeg synes, den sidste ordfører glemmer én væsentlig ting, nemlig at man fra Grønlands

[Dohrmann]

side ønsker at blive inden for rigsfællesskabet. Hvis man ikke havde gjort det, havde sagen forholdt sig helt anderledes.

Men det var nu ikke derfor, jeg kom herop, det var mere for at gentage mit spørgsmål fra sidst, og jeg går ud fra, at det skyldes en forglemmelse fra Grønlandsministeren, når han ikke svarede på spørgsmålet. Jeg skal derfor gentage det: når Grønlandsministeriet nu i forhåbentlig nær fremtid nedlægges, hvad skal der så ske med den del af aktiekapitalen, som må siges at være dansk, nemlig den halvdel, som ministeren ifølge lovforslaget sidder på?

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Hr. Albrechtsen og jeg kunne jo fortsætte længe, men det er der nok ingen grund til. Vi fik én gang til alle slagordene fra 1968. Det var neokolonialisme, det var multinationale selskaber, osv. Vi andre må jo så se, om vi kan klare os, uden at hr. Albrechtsen tager det medansvar.

Til hr. Dohrmann vil jeg godt sige, at jeg netop gik imod den myte, at Grønlandsministeriet umiddelbart skulle nedlægges. Jeg sagde, at vi arbejder for, at Grønlandsministeriet nedlægges, hvis grønlænderne selv overtager de enkelte ansvarsområder i Grønland, men vores aktiepost i selskabet vil naturligvis stadig væk være dansk ejendom.

Må jeg så slutte med endnu et citat af landsstyreformand Jonathan Motzfeldt, der siger:

»Endelig vil jeg gerne pege på, at den trufne beslutning om olieeftersforskning er et bevis på, at den eksisterende råstofordning mellem Danmark og Grønland kan fungere. Jeg synes, denne sag er et bevis på det, og det kan vi arbejde trygt videre på baggrund af.«

Preben Lange (S):

Jeg skal bare svare hr. Albrechtsen ganske kort, når han nu blander både Canadas APP-projekt og transporten til Jameson Land ind.

Det kan jo ikke sammenlignes, for APP drejer sig om kæmpestore supertankere, der er i stand til at bryde en 10 m tyk is, mens det for Jameson Lands vedkommende kun drejer sig om to skibe i 1985 og ét skib i 1986 af ganske almindelig størrelse. Men hvis

der bliver fundet olie i Jameson Land, skal vi her fra talerstolen igen debattere, hvordan transporten skal foregå, men den tid, den sorg.

Steenholdt (Grønl.):

Det er da meget godt at høre, at der ikke er nogen genklang i venstrefløjens med hensyn til netop ordet nykolonialisme i Grønland. Hr. Albrechtsen skal ikke blive skuffet. Jeg har også undret mig over, at samarbejdspartneren i Grønlands landsstyre ikke har sagt noget som helst om den slags. Mon ikke de har fået mundkurv på? Ellers kommer de måske også under landstingsdebatten og siger, som de plejer: man må ikke begynde at udnytte ejendom i Grønland, før man har ordnet ejendomsretten til jorden. Det har vi ikke hørt. Det er jeg også glad for, og nu har hr. Preben Lange bekræftet, at den slags nævner man ikke med så meget som et ord i forbindelse med udnyttelse af Grønlands rigdomme. Det er jeg bare glad for på atassuts vegne.

(Kort bemærkning).

Albrechtsen (VS):

Når man i denne debat siger om miljøproblemerne: den tid, den sorg, er problemet jo netop, at toget rent faktisk kører nu. Man ved jo godt, at hvis man sætter dette økonomiske engagement i værk nu, så kører toget. Det kan ingen benægte. Hvis man først får bundet kapitalinvesteringerne i dette her, hvis efterforskningen viser, at olien vælter op, ja, så sejler også de store skibe, og så sejler de også dér, hvor der er isfrit, og hvor de store problemer er. De sejler ikke nordom, det er utænkeligt, for det er fuldstændig urentabelt. Vi ved, hvor de kommer til at sejle, og vi ved, at det ikke går, og derfor ved vi også, at det kan sammenlignes med problemerne i den canadiske sag.

Vi vil i hvert fald ikke fra VS' side være med til blot at sige: den tid, den sorg. Vi ved, at beslutningerne i realiteten træffes nu, og vi kan ikke påtage os noget medansvar – det må jeg sige, som det er – især ikke, når dette er en beslutning, der træffes af den danske stat. Hvis det var en beslutning, der blev truffet af hjemmestyret, uafhængigt af den danske stat, hvis hjemmestyret selv havde miljøkontrollen og ejendomsretten, ville

[Albrechtsen]

jeg personlig forbeholde mig min ret til til hver en tid som menneske, som venstresocialist, som internationalist osv. at sige, at jeg ikke synes om disse miljøødelæggelser, men så ville jeg dog ikke have den grad af direkte medansvar for ødelæggelserne, som jeg vil have, hvis jeg her i folketinget påtager mig et medansvar for det, som den danske stat er ved at lave deroppe nu. Det må man da kunne forstå.

Hvis hjemmestyret ikke er enig med mig i min kritik, synes jeg, det er i orden; det synes jeg vi skal diskutere; men jeg synes ikke, man skal prøve at bruge udtryk som nykolonialisme og sådan noget om en kritik, der bunder i, at vi er dybt bekymrede over de miljøproblemer, som vi ser for os deroppe.

(Kort bemærkning).

Preben Lange (S):

Hvis hr. Albrechtsen har læst betænkningen nøje igennem, har han sikkert lagt mærke til, at der var truffet meget intensive foranstaltninger til beskyttelse af miljøet omkring, under og efter forundersøgelsen; det står i selve betænkningen.

Og når hr. Albrechtsen på VS' vegne ikke vil tage ansvaret for hele det projekt, der skal sættes i gang, undrer det mig aldeles ikke, for VS har aldrig nogen sinde taget noget ansvar, hvad angår de grønlandske politiske spørgsmål.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Kun den ene bemærkning, at jeg jo ikke skal gå i gang med et sisyfosarbejde, men alligevel vil sige til hr. Albrechtsen, at når man kan stå på denne talerstol og påstå, at vi siger om miljøhensynene: den tid, den sorg, er det alligevel noget af det stærkeste, man kan opleve. Nu har vi arbejdet intenst med disse miljøspørgsmål i Grønlandsadministrationen, i Grønland og hernede, det er klare miljøkrav, vi stiller, og vi giver udelukkende tilladelser, hvis vi er enige om fra grønlandsk-dansk side, at disse miljøkrav er honoreret. Derfor er det ganske utroligt, at man kan sige, at vi bare har udskudt de miljømæssige problemer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om ophævelse af lov om Nordisk Mineselskab A/S m.v. (Lovforslag nr. L 52).

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om etablering af et selskab til varetagelse af kulbrinteaktiviteter i Grønland. (Lovforslag nr. L 53).

§§ 1-4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik sluttelig til afstemning vedrørende forslag til lov om ophævelse af lov om Arktisk Minekompagni A/S (Arctic Mining Company Ltd.). (Lovforslag nr. L 54).

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

[Fjerde næstformand]

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Anden behandling af lovforslag nr. L 28:

Forslag til lov om ændring af lov om statsautoriserede revisorer.

(Fremsat 17/10 84. Første behandling 25/10 84. Betænkning 22/11 84).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 9 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 29:

Forslag til lov om ændring af lov om registrerede revisorer.

(Fremsat 17/10 84. Første behandling 25/10 84. Betænkning 22/11 84).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Aase Olesen (RV):

Ser man på fællesbetænkningen til disse to lovforslag, skulle man tro, der havde været en lang og omfattende udvalgsbehandling, der havde resulteret i i alt 23 ændringsforslag.

Nu er det sådan, at de egentlig kun er udtryk for – jeg er ked af at måtte sige det, hr. minister – at ministeren ikke helt har fået gjort sit hjemmearbejde fra starten. De har nemlig kun til hensigt at gøre lovene konsneutrale, og jeg er meget glad for, at udval-

get har tilsluttet sig de ændringsforslag, jeg har stillet i udvalget. Men det havde jo været kønnere, om ministeriet havde husket, at der lå et cirkulære fra december 1980 fra statsministeriet, som henstiller til samtlige ministerier, når lovgivning tages op til revision eller der fremsættes ny lovgivning, da at huske, at love laves for både mænd og kvinder i dette land.

Jeg kan måske så bede industriministeren om at minde statsministeren om, at det kunne være, det var nødvendigt med en fornyelse af dette cirkulære, så man kan se, at det ikke kun var en forhenværende statsminister, men også den nuværende statsminister, der var af den mening, og så kunne ministrene måske i øvrigt hjælpes ad med at huske hinanden på, at landet består af to køn.

Det andet, jeg vil sige her ved andenbehandlingen, er blot, at jeg ved førstebehandlingen udtrykte nogen bekymring over ministerens anvendelse af udtrykket »fast samlivsforhold«. Vi har nu i udvalget fået at vide, at ved det vil industriministeriet forstå to personer af forskelligt eller samme køn, der lever sammen i en periode af nogen varighed, men at man ikke vil stille krav om, at de pågældende skal have en eller anden form for fælles økonomi.

Jeg har i en mindretalsudtalelse givet udtryk for, at vi ikke kan støtte den opfattelse – det er jo ikke noget, vi kan stemme om her – men jeg mener, det er yderst betænkeligt at have en så løs definition på et forhold, som kan få betydning for folks økonomi og forretningsførelse, og jeg vil bede om, at man i højere grad prøver at koordinere de bestemmelser, man får ind i lovgivningen på alle mulige områder vedrørende disse problemer. Vi har snart sagt en definition, hver eneste gang vi får et lovforslag, og det kan ingen – slet ikke de mennesker, det vedrører – være tjent med.

Industriministeren (Stetter):

Jeg kan komplimentere erhvervsudvalgets medlemmer for initiativet til at gøre denne lovgivning kønsneutral, og jeg forstår, at jeg i særlig grad kan komplimentere fru Aase Olesen. Jeg må blankt erkende, at jeg under forarbejdet end ikke havde det i mine tanker.

Udvalget opfordrer regeringen til ved samtlige ændringer af gammel lovgivning at